

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Y Bil Gwasanaethau Cymdeithasol i Gymru a hybu lles

www.cymru.gov.uk

Mae Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru'n helpu 150,000 o bobl ifanc, hen ac anabl bob blwyddyn. Darperir llawer o'r gwasanaethau ar y cyd â sefydliadau o'r sectorau tai, iechyd ac addysg. Bwriad Llywodraeth Cymru yw datblygu deddfwriaeth sy'n cynnal ac yn gwella lles pobl anghenus. Bydd dyletswydd i wneud hynny yn rhan o'r Bil.

Ein hystyriaeth bennaf yw'r angen i wneud y Gwasanaethau Cymdeithasol yng Nghymru'n gynaliadwy.

Ein strategaeth ar gyfer cyflawni'r nod hwn yw Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy i Gymru: Fframwaith Gweithredu. Prif bwrpas y Bil yw darparu'r fframwaith deddfwriaethol inni allu rhoi'r strategaeth honno ar waith.

Mae darparu gwasanaethau addas yn golygu'n aml ymyrryd yn gynt, sef un o egwyddorion canolog Llywodraeth Cymru wrth ymdrin â datblygu cynaliadwy. Bydd rhan o Fil

Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) yn annog strategaethau ataliol a ffynonellau cymorth fydd yn esgor ar ganlyniadau gwell i bobl; bydd hynny gobeithio yn arbed gorfod dibynnu ar ymyriadau diweddarach mwy costus.

Amcan y ddeddfwriaeth yw rhoi llais cryfach a rheolaeth go iawn i unigolion ar eu gwasanaethau, er mwyn iddynt allu deall sut y gall y gofal a'r cymorth eu helpu. Bydd yn rhoi dyletswydd hefyd ar y gwasanaethau cymdeithasol a'r GIG i gydweithio ar sut i ddarparu gwasanaethau integredig.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Mae'r fframwaith Datblygu Cynaliadwy yn edrych tua'r tymor hir

Mae Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, trwy'r Fframwaith Datblygu Cynaliadwy, wedi bod yn annog awdurdodau lleol a Byrddau Gwasanaethau Lleol i ddatblygu dulliau a thechnegau meddwl tymor hir ar gyfer eu strategaethau a'u partneriaethau.

Gan ddefnyddio Senarios o'r Dyfodol sy'n ystyried sut i ddiogelu'r cyflenwad ynni a bwyd, addasu i'r hinsawdd, carbon isel a newid economaidd a demograffig, mae uwch swyddogion, aelodau

a phartneriaid y Byrddau Lleol wedi cael eu hannog i ystyried ymyriadau polisi a llywodraethu allai cryfhau'u cymunedau. Bu hyn yn ddefnyddiol i helpu i ddeall y prif dueddiadau ond hefyd i roi cyd-destun i broblemau tymor hir mwy 'haniaethol' ac i'r hyn y mae datblygu cynaliadwy yn ei olygu yn lleol.

Mae Dinas a Sir Abertawe wrthi'n defnyddio'r technegau hyn i ystyried ffyrdd i gynllunio Gwasanaethau Ariannol, Gwasanaethau i Oedolion, y Cynllun Integredig Sengl ac adfywio economaidd at y tymor hir.

Mae meddwl yn y tymor hir fel hyn yn gallu:

- Helpu i glustnodi costau anfwriadol tymor hir, a'u lleihau
- Hybu arloesedd a syniadau newydd wrth ddylunio a darparu gwasanaethau'r sector cyhoeddus
- Helpu i gynnal enw da'r sefydliadau dan sylw

I gael rhagor o wybodaeth, ewch i: www.wlga.gov.uk/cymraeg/futures-masterclass-resources/

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Porth Teigr – prosiect adfywio glan-dŵr a chanlyniadau go iawn

Mae prosiect y Porth Teigr ym Mae Caerdydd yn integreiddio canlyniadau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol wrth wneud penderfyniadau.

Cyd-fenter yw hon rhwng Igloo (cronfa fuddsoddwyr gan Aviva) a Llywodraeth Cymru. Mae'n brosiect datblygu cynaliadwy, defnydd cymysg ar 38 erw (2.2 miliwn tr sg) o dir ym Mae Caerdydd.

Mae'n un o'r prosiectau adfywio glan-dŵr mwyaf blaenllaw yn Ewrop. Y datblygiad hwn yw darn olaf jigsô Harbwr Mewnol Bae Caerdydd a fydd yn gweddnewid y darn olaf o dir llwyd yn y Bae yn amgylchedd i'r 21ain ganrif.

Prif nodwedd Porth Teigr yw stiwdios Porth y Rhath, cartref rhai o raglenni mwyaf poblogaidd y BBC gan gynnwys Doctor Who, Casualty, Pobol y Cwm ac Upstairs Downstairs.

Mae Porth y Rhath wedi sicrhau gradd '*outstanding*' o ran yr amgylchedd a chynaliadwyedd gan BREEAM – y sgôr uchaf y mae'n bosibl ei chael a'r adeilad cyntaf ym Mhrydain i ennill y dystysgrif. Yng ngham nesa'r prosiect, bydd Llywodraeth Cymru'n datblygu Canolfan Diwydiannau Creadigol newydd, 40,000 tr sg o faint. Mae'r holl waith yn helpu i droi Porth Teigr yn ganolbwynt creadigol i'r rhanbarth gan gynnig gwaith a chyfleoedd i fusnesau a chanddynt botensial mawr i dyfu. Pan ddaw'r prosiect i ben, bydd yn cynnig gwaith i ryw 8,000 o bobl.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mae dod ynghyd wedi dod â manteision go iawn

www.cymru.gov.uk

Mae gwasanaethau'r trydydd sector wastad wedi bod yn hanfodol i helpu cleifion a'u gofalwyr, ond prin yw'r gydnabyddiaeth sy'n cael ei roi iddo. Mae Bwrdd Iechyd Hywel Dda, Cyngor Iechyd y Gymuned ac Awdurdodau Lleol a Chymdeithasau Cyngorau Gwirfoddol Sir Gâr, Ceredigion a Sir Benfro wedi edrych ar bethau o safbwynt y system gyfan i gydgyllunio rôl y trydydd sector wrth ofalu am gleifion.

Hynny yw:

- Cryfhau cydweithio rhwng y trydydd sector a chyrrff statudol; gwella'r broses ar gyfer cynllunio a darparu gwasanaethau a chyflenwi adnoddau. Yn arbennig, byddwn yn comisiynu ac yn contractio gwasanaethau o'r trydydd sector yn fwy effeithiol ac effeithlon;
- Annog gwirfoddoli trwy gynyddu cyfleoedd a hyfforddiant i wirfoddolwyr a datblygu cod ymarfer cynaliadwy;
- Helpu gofalwyr di-dâl;

- Cefnogi datblygiad mentrau cymdeithasol mewn iechyd a gofal cymdeithasol.

Bydd hyn yn golygu:

- Anfon llai o gleifion i'r ysbyty a gwella'r cynlluniau rhyddhau;
- Cryfhau'r gymuned e.e. rôl gofalwyr di-dâl a gwirfoddolwyr;
- Canolbwyntio ar atal ac ymyrryd yn gynnar cyn i bobl fynd yn dost neu cyn bod angen gwasanaethau arnynt.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Defnyddio ymgyrch iechyd cyhoeddus i leihau trais yn yr Alban

www.cymru.gov.uk

Yn 2005, penderfynodd Uned Lleihau Trais yr Alban fynd ar drywydd iechyd cyhoeddus i daclo lefelau uchel o drais, gan weithio gyda phartneriaid o'r gwasanaethau iechyd, addysg, gwasanaethau cymdeithasol a chyfiawnder a grwpiau cymunedol ac eraill. Y nod oedd ymyrryd i rwystro a lleihau lefelau trais yn hytrach na delio â'i ganlyniadau mwy costus.

Roedd y gwaith yn cynnwys:

- Casglu tystiolaeth systematig am achos y trais, ac am yr anafiadau a gofnodwyd gan y gwasanaeth iechyd;
- Ymyrryd yn gynnar yn yr ysgolion gan ddefnyddio heddlu ar y campws a gwaith a wnaed gan yr elusen "Medics against violence". Maen nhw wedi darparu adnoddau yn erbyn bwliau ac i ddatrys anghydfodau, ac yn siarad am ganlyniadau trais. Mae "Parentline" wedi cynnig help i rieni.

- Partneriaethau Diogelwch yn y Gymuned: yr heddlu, iechyd, addysg a gwasanaethau eraill i gynnig cymodi yn y gymuned, gweithgareddau i bobl ifanc a thrafnidiaeth well allan o'r ddinas yn y nos;
- Y gymuned a'r heddlu'n gweithio gyda gangiau, i'w gwahodd i glywed profiadau rhieni sydd wedi colli plant, dioddefwyr a meddygon A&E, a'u helpu i newid eu bywydau.

Yn 2010 cofnodwyd y lefelau isaf o droseddau treisiol yn yr Alban ers 1986. Mae hyn yn dangos sut y gall sefydliadau elwa trwy ganolbwyntio ar atal problemau, trwy ddewis ymyriadau buan tyngedfennol. Gall hyn arwain at arbedion costau yn y tymor hir a gweithio'n fwy effeithlon yn y dyfodol.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Gwneud i orsaf dân weithio i'r gymuned

www.cymru.gov.uk

Rhoi cyfle i bobl gael dweud eu barn am benderfyniadau yw un o egwyddorion sylfaenol datblygu cynaliadwy gan ei fod yn cyfrannu at wella canlyniadau a chefnogaeth y cyhoedd i'r canlyniadau hyn.

Yn 2007, cafodd adeilad segur ei weddnewid gan Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (NWFRS) a'i droi'n orsaf dân gymunedol – y gyntaf o'i bath. Ceir ynddi'r cyfleusterau tân ac achub diweddaraf, cyfleusterau addysgu am ddiogelwch rhag tanau a stafell gymuned boblogaidd.

Gofynnodd NWFRS i bobl y gymuned beth carent ei gael ac ymchwilio i'r ffordd orau i ddefnyddio'r orsaf i addysgu'r henoed a grwpiau bregus sut i ddiogelu'u hunain rhag tanau. Mae'r cyfleusterau newydd yn cynnwys ystafelloedd cyfarfod a chyfrifiaduron i'r gymuned.

Mae 14,000 o bobl yn galw bob blwyddyn ac mae 200 o grwpiau, fel uned adsefydlu'r galon, Relate, Coleg Harlech a grwpiau chwarae, yn eu defnyddio. Mae rhai grwpiau'n cael defnyddio'r cyfleusterau am ddim, cyn belled â'u bod yn cael pobl i ofyn am Archwiliadau Diogelwch Tân yn eu cartrefi a bod yr NWFRS yn cael sôn wrthynt am ddiogelu'r gymuned rhag tân.

Mae hyn wedi gwella'r cysylltiadau rhwng yr NWFRS a'r cyhoedd, gan roi cyfle iddynt gwrdd â grwpiau anodd eu cyrraedd mewn lle cyfforddus ac anffurfiol. Mae hyn yn golygu mwy o ymweliadau archwilio cartrefi a mwy o ymwybyddiaeth am ddiogelwch y gymuned.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Meddwl yn wahanol am TGCh

Yn BT, mae Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh) yn cael ei ystyried yn ddull trafndiaeth. Rhoddir ystyriaeth i ddefnyddio TGCh pa bryd bynnag fo hynny'n bosibl a'r nod yw i TGCh fod yn ddewis cyntaf yn y dyfodol yn hytrach na'r dull teithio olaf a ddewisir.

Ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2011, amcangyfrifwyd bod 9,400 o weithwyr cartref BT ym Mhrydain (12.3%) wedi arbed 1.4 tunnell, ar gyfartaledd, o allyriadau CO₂e y flwyddyn trwy beidio â theithio i'r gwaith a thrwy ddefnyddio llai o ynni yn y swyddfa (gan ystyried yr ynni ychwanegol a ddefnyddir mewn cartrefi).

Mae cyfanswm o 69,000 o bobl BT yn cael gweithio'n

hyblyg a thrwy hynny yn cael dewis y lle mwyaf addas i weithio ynddo, yn unol â gofynion y busnes.

Mae hyn hefyd yn ei gwneud yn haws i bobl sydd ag anableddau a/neu sydd â chyfrifoldebau gofalu weithio. Canlyniad y polisiau gweithio hyblyg hyn yw bod 99% o famau newydd yn dychwelyd i weithio ar ôl eu cyfnodau mamolaeth.

Trwy gynnig opsiynau gweithio hyblyg, mae BT yn gobeithio denu a chadw'r talentau gorau. Pan fydd tywydd drwg fel iâ ac eira'n bygwth tarfu ar eu gwaith, mae gweithio hyblyg yn golygu bod ein gweithwyr yn gallu gweithio yn y swyddfa gyfleus agosaf.